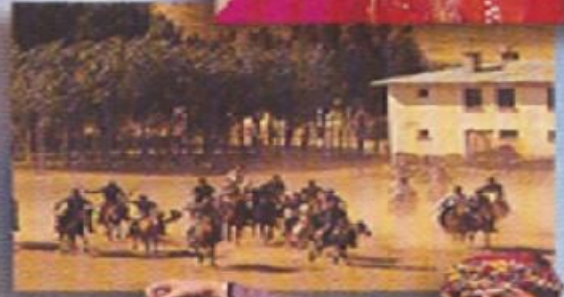
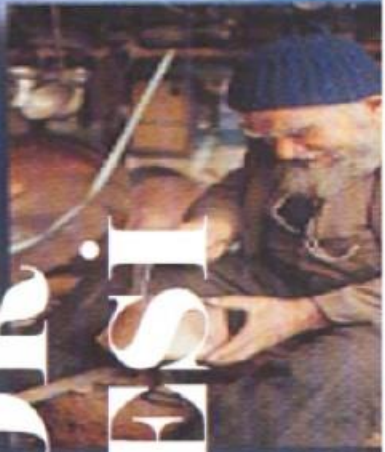

FOLKLOR TARİHÇESİ

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

F

olklor, bir ülke ya da belirli bir bölge halkına ilişkin maddi ve manevi alandaki kültürel ürünleri konu edinen, bunları kendine özgü yöntemleriyle derleyen, sınıflandıran, çözümleyen, yorumlayan ve son aşamada da bir bireşime vardırmayı amaçlayan bir bilimdir.

”

Sedat Veyis Örnek (1928 - 1980)

KIRAKUS
EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

Folklor Dersinin İçeriği

Folklor disiplininin içeriğini üç ana bölüme ayırabiliriz.
Birincisi Halk Edebiyatı, ikincisi gelenek ve görenekler, üçüncüsü maddi kültür.

Halk Edebiyatı

Destan, Sav, Sagu Aşık Edebiyatı, Mani, Ninni, Tekerleme, Bilmece, Masallar,
Halk hikayeleri, Fıkralar, Atasözleri, Deyimler, Övmeler, Kargışlar,
Köy Seyirlik Gölge Oyunu Kukla Ortaoyunu Meddah

Gelenek ve Görenekler

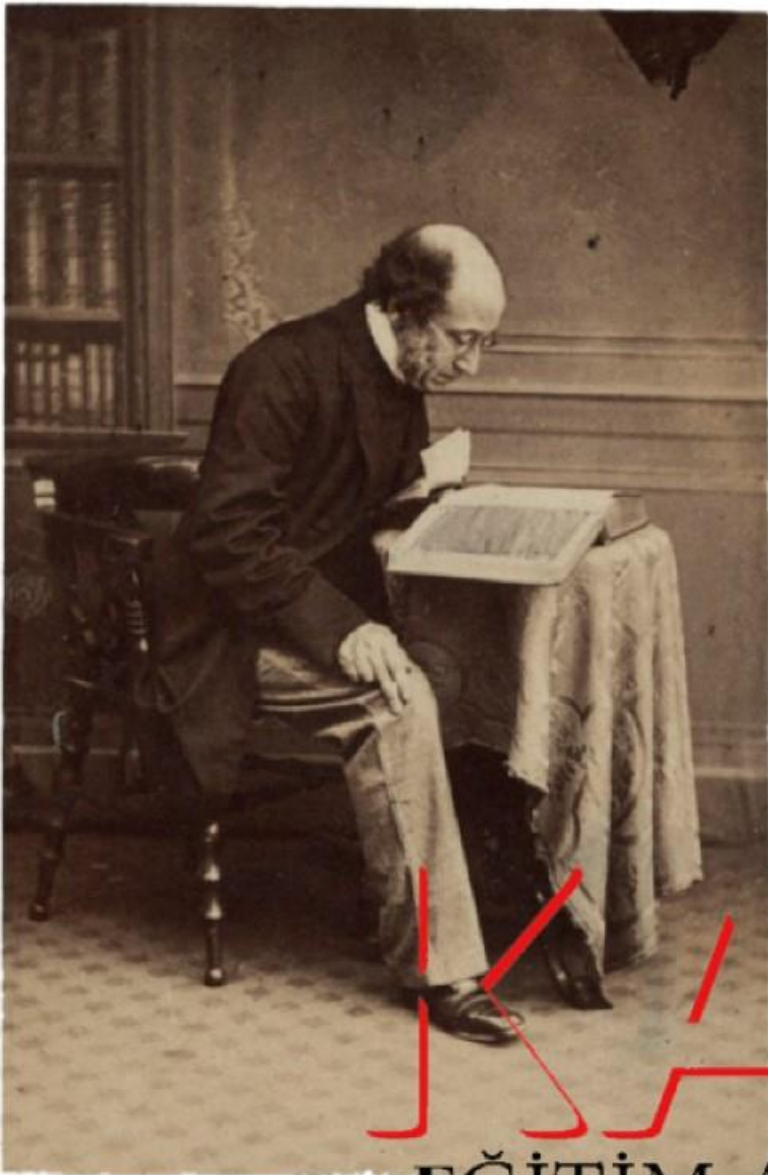
Geçiş Dönemleri
Doğum Erginlenme Evlenme Ölüm

Maddi Kültür

Halk Mimarisi, Halk Hekimliği, El Sanatları

EGİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

William J. Thoms
Aug¹⁰ 1861

TARİHÇE

Folklor terimi ilk kez 19. yüzyılın ortalarında İngiltere'de ortaya atılmıştır.

Yazar William J. Thoms bilimsel bir dergiye Halk edebiyatı ve halk ürünleri çalışmalarına "folklore" adını kullanmış ve önermiştir.

Halkbilimi anlamında bu terim günümüze kadar tüm dünyada kullanılmaya başlamıştır.

Almancayı kullanan ülkeler de ise "volkskunde" kullanılmıştır.

KARAKUŞ

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

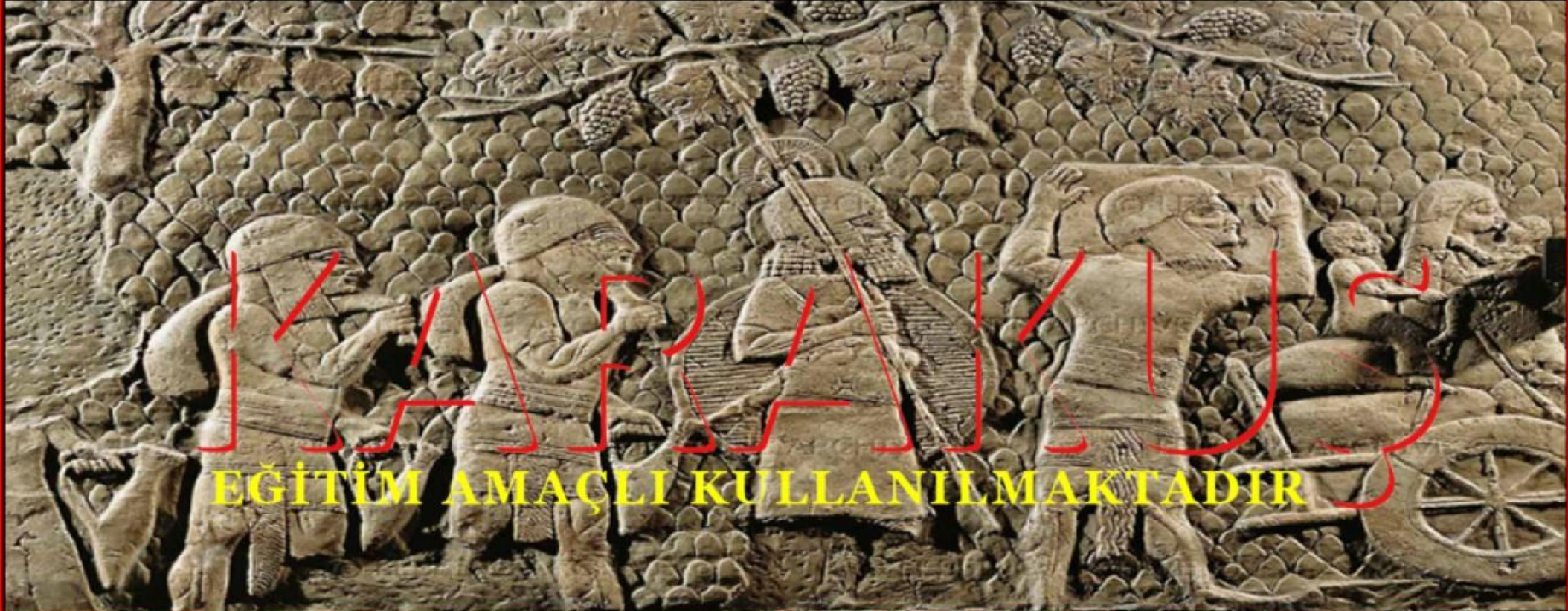
F

olklorun tanımlanmasından önce bilimsel bir alan olarak çalışmalar olmamasına rağmen folklorik çalışmaların kökenini Eski Mısır'a kadar götürebiliriz.

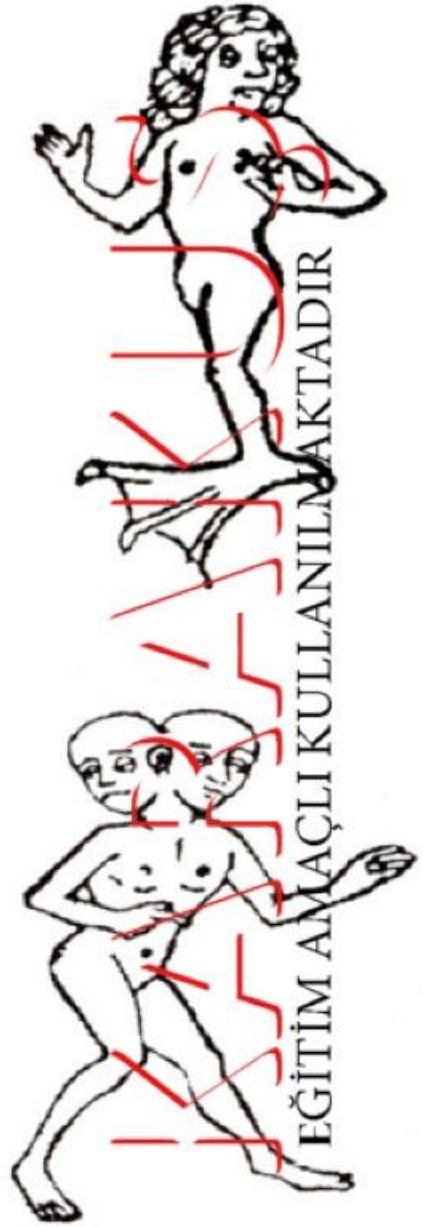
Bu dönem farklı halkların gelenek ve görenekleri kaydedilmiş, duvar resimlerinde de farklı etnik grupların geleneksel kıyafetleriyle betimlendikleri görülmektedir.

Asur İmparatorluğu döneminde de kraliyet yıllıklarında, savaşılan halklar anlatılmaktadır.

Klasik Yunan döneminde en bilinen kaynak ünlü Herodot Tarihidir; gezdiği yerlerdeki halkların gelenek görenek ve yaşantıları oldukça iyi anlatılmıştır. Ama üçüncü şahıs anlatımlarında farklı halklar etnosantrik yaklaşımla ötekileştirilmiştir.

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

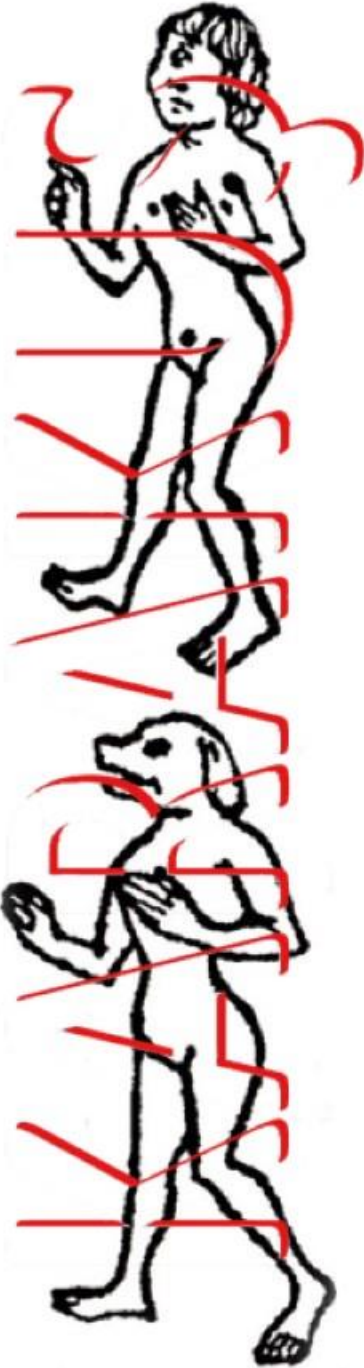
EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

K

eşifler dönemi diğer halklar daha fazla aşağılanır ve masalsi korkunç canavarlar olarak tanımlanır. Bu dönem Marko Polo, Magellan gibi kaşiflerin günlüklerinden bilgi almaktayız.

Keşifler çağı ardından sömürgeciliği getirir; bu dönem “vahşi yaratıklar” olarak adlandırılan “uygarlık dışı” varlıkların ruhlarını kurtarmaya giden misyonerlerin hatıraları ön plandadır.

Yukarıda saydığımız tüm bu kaynaklar bilim yaptığını bilmeden folklor, halkbilimi, etnografyanın en eski ve en değerli kaynaklarını oluşturmuşlardır. Günümüzde “uygarlıklar” ötekileştirdiği bu etnik grupların ve halkların tarihleri üzerinden kendi tarihlerini yazmaktadır.

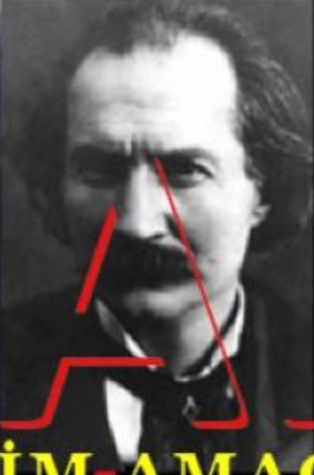
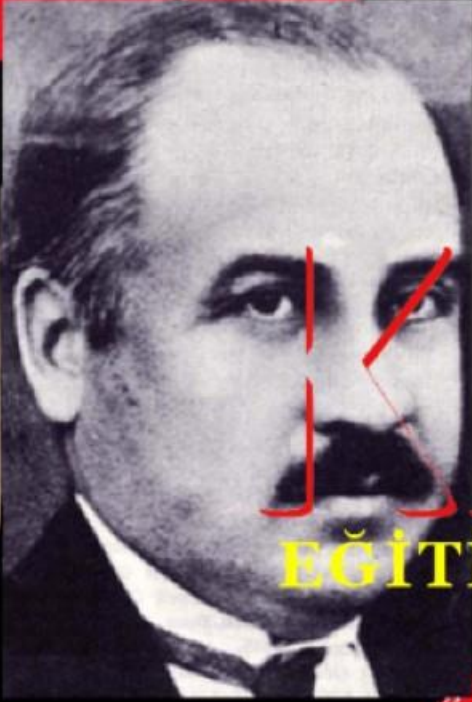

ok etnik yapıli imparatorluk döneminde halk bilimi çalışması olması beklenemezdi; Ama halk biliminin konularından biri olan masallar üzerine çalışmalar ilk olarak görülür. Tabii ki bu halk kültürünün araştırılmasından daha çok popüler eğlence malzemesiyle ilgilenmeyle alakalı bir durumdu, genelde de bu tür çalışmalar öncü olmuştur.

7. yüzyılda ilk olarak Fransız Charles Perrault (1628-1700) halk masallarını yayımlamıştır.

18. yüzyılda Grimm kardeşler de derlediği masallarla alana damgalarını vurmuşlardır.

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

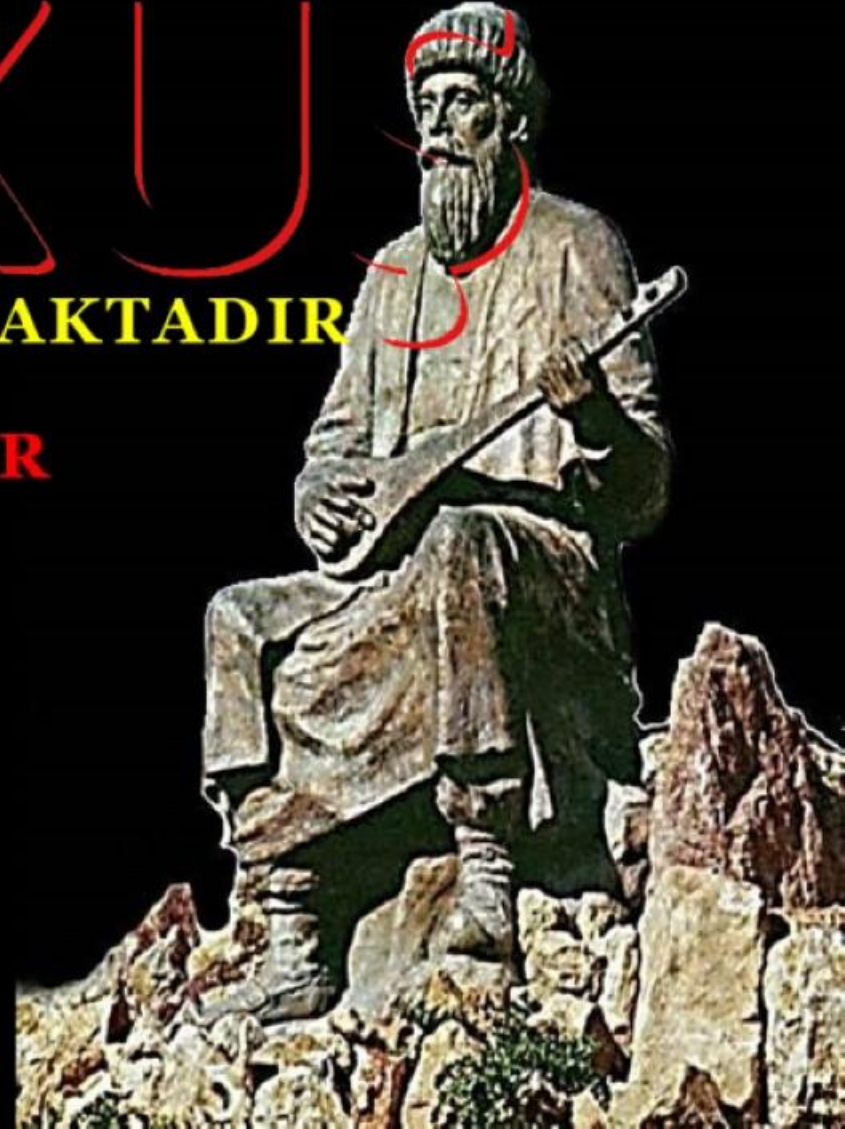

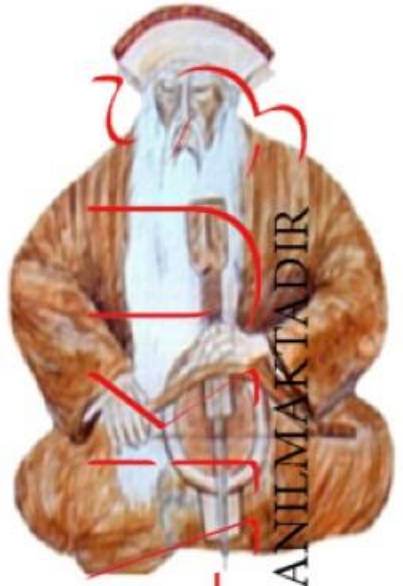
KARAKU

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

ÜLKEMİZDE FOLKOR

Ülkemizde gerçek anlamda folklor üzerine söylemler 1900 başlarında görülmektedir. Bu ilk çalışmalar Ziya Gökalp, Köprülüzade Mehmet Fuat ve Rıza Tevfik tarafından kaleme alınmış makalelerdir. Bunun yanında daha eskilere gidersek Orhun Abideleri ve Dede Korkut yazmaları önemli bilgiler verir.

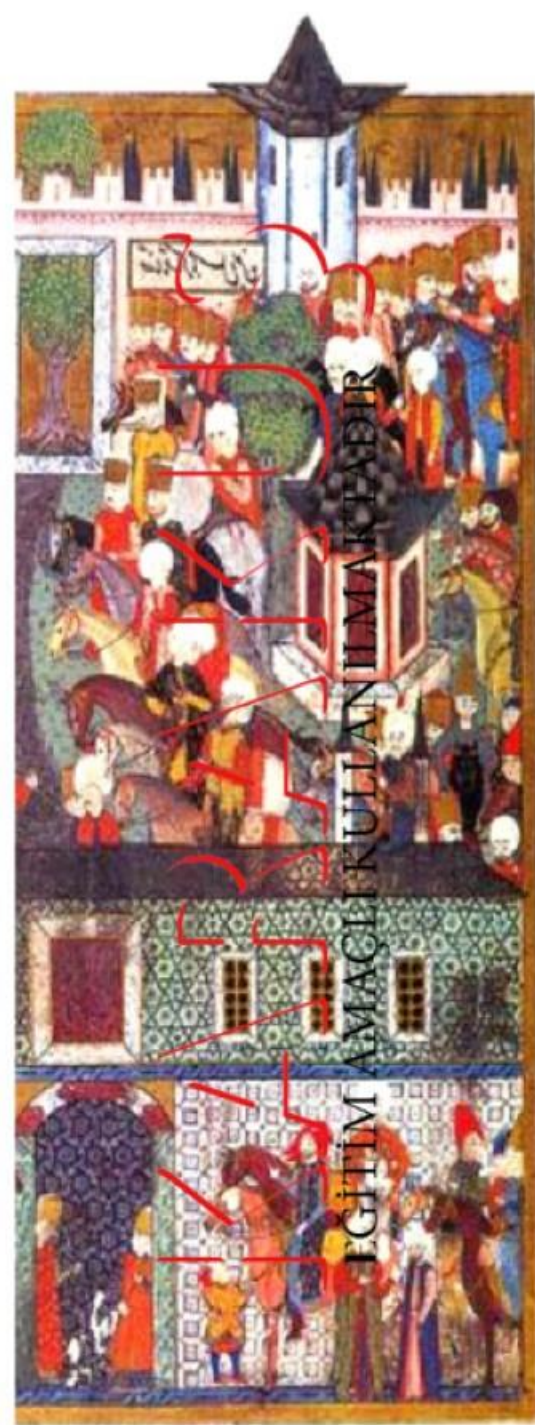
EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

K

aşgarlı Mahmut'un yazdığı Divan-ı Lügati't Türk'te dönemin atasözleri, halk şiiri, töreler, inanışlar hakkında bilgi verir.

Evliya Çelebi'nin eseri *Seyahatname*'de de halkbilimsel dokümanları görebilmekteyiz: halk yaşantısı, efsaneler, evliya söylenceleri gibi.

Osmanlı Dönemi Surnameleri ve Minyatürlerden de halk yaşamı ile ilgili bilgiler almaktayız.

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

**Osmanlı İmparatorluğunda 1800 sonlarında
yabancı araştırmacıların çalışmalarını görürüz.**

Ethe	S. Battal Gazi	1871
I. Kunos	T. Halk Edebiyatı	1899
Jacob	Karagöz	1899
İ. Kunos	Karagöz	1904
P. Horn	S. Battal Gazi	1909
Valenski	Nasrettin Hoca	1911
F. Lussan	Tahtacılar	1912

İĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

İĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

HALK BİLGİSİ HABERLERİ

Ankara - Tuna Sokak No. 20, Kızıllı
İlkokulu karşı

Yıl: 7

Yıl: 1927

Sayı: 28

Derneklerde ve Bulvarlarda
Okullarda ve Evlerde
Bakanlıklar ve Kurumlar
İstanbul'da ve diğer şehirlerde
40.000 Kuruş - 50.000 Kuruş
Dernekler ve Kurumlar

Abonelikler için
M. S. S. S. S.

İSTANBUL - BÜYÜK HANCI KAPISI

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

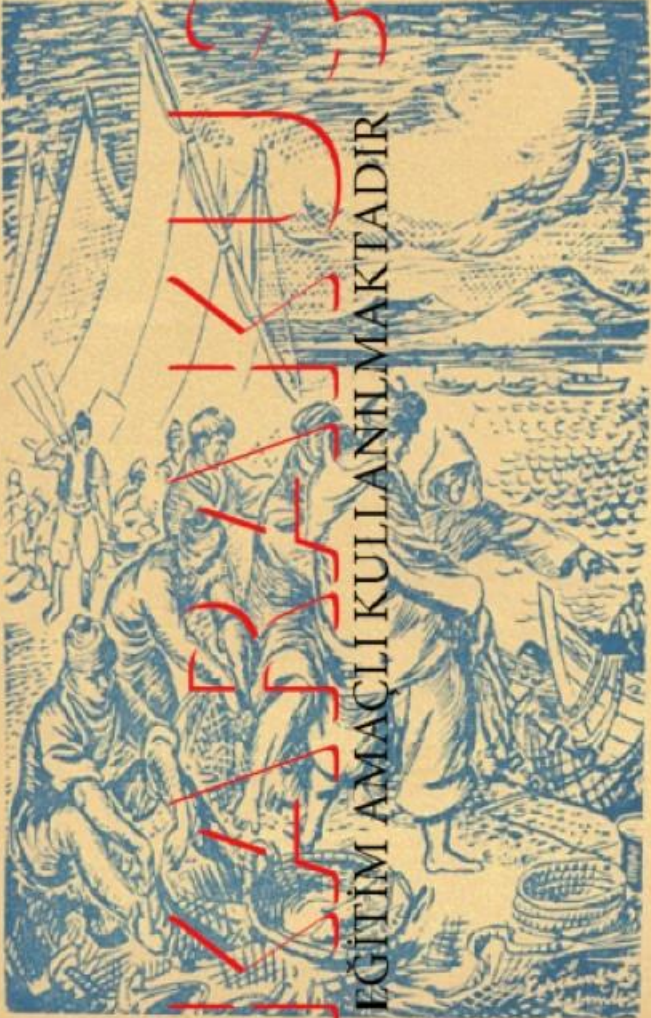
CUMHURİYET DÖNEMİ

A

ankara'da (1927) Anadolu Halk Bilgisi Derneği kurulmuştu; Dernek daha sonra Türk Halk Bilgisi Derneği olarak adını değiştirerek faaliyetine devam etmiştir. Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde derlemeler yaparak Halk Bilgisi Haberleri adlı dergilerinde yayımlamışlardır. Dernek Halk Bilgisi Toplayıcılarına Rehber adıyla bir kitap çıkararak, ilgilenenlere yol göstermiştir. Bunun yanı sıra geziler düzenleyerek derleme yapmıştır.

ÜLKÜ

MİLLİ KÜLTÜR DERGİSİ

Erdemir Kalmık : Ağ çeken Balıklar

YENİ SERİ
SAYI : 69

ONÜÇ GÜNDE BİR ÇIKAN

1 AĞUSTOS
1 9 4 4

1932

HE

T

ürk Ocakları çok partili sistemde
Serbest Cumhuriyet Fırkası'nı desteklemesiyle

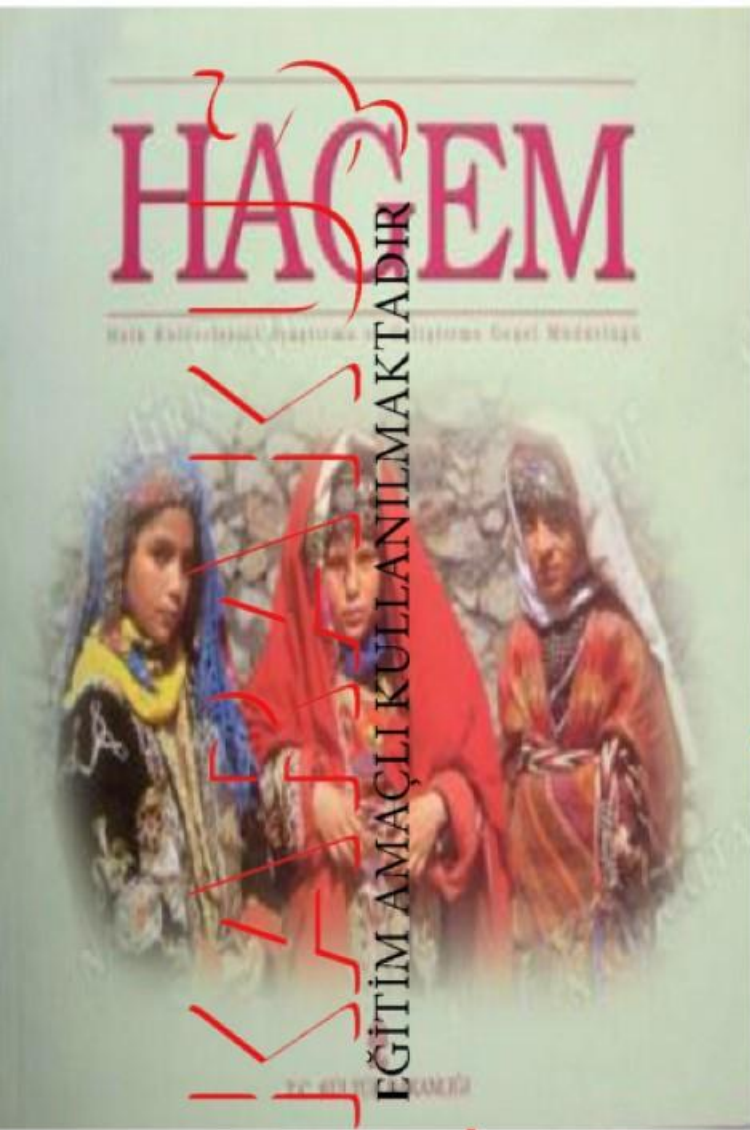
1931 yılında kapatılmıştır.

1932 yılında Halkevleri kurularak
Ülkü Dergisi ile halkbilimi alanında
çalışmalar devam etmiştir.

Bu dönemde halkbilimle ilgili
bir çok derleme ve yayın yapılmıştır.

Bunun yanında çeşitli dernekler açılmaya başlamıştır.

Günümüzde Kùltür ve Turizm Bakanlığının bünyesinde görev yapan HAGEM (Halk Kùltürlerini Araştırma ve Geliřtirme Genel Mùdùrlùğü) 1966 yılında “Milli Folklor Enstitüsü” adıyla kurulmuştur. Kuruluř döneminde fazla çalışma yapamayan kurumun dönemde üç ciltlik “Türk Folklor ve Etnografya Bibliyografyası” çalışması vardır. Yanı sıra düzenlediği seminer ve kongreler de önemlidir. Günümüzde oldukça değerli bir arşive sahiptir.

Günümüzde Folklor

Üniversitelerde Halkbilimi ilk olarak (1924)
İstanbul Üniversitesinde görülür (Türkiyat Enstitüsü).
Gerçek anlamda ise A. Ü. DTCF de Folklor kürsüsünün açılmasıyla olmuştur.
1980'den sonra da Hacettepe Üniversitesinde Türk Halkbilimi kürsüsü açılmıştır.
Günümüzde ise Hacı Bayram Veli, Erciyes, Sivas ve Nevşehir Hacı Bektaş Üniversitelerinde
Halk bilimi bölümleri vardır.

KAYNAKÇA ve OKUMA LİSTESİ

- ★ **ÖRNEK, Sedat, Veyis; 2000:** Türk Halk Bilimi. Kültür Bakanlığı Yayınları. Ankara
- ★ **BALAMAN, Ali, Rıza;1983:** Gelenekler Töre ve Törenler. Betim Yayınları. İzmir.
- ★ **EVLİAOĞLU, Sait; BAYKURT, Şerif; 1988:** Türk Halkbilimi. Kendi Yayını. Ankara.
- ★ **ARTUN, Erman; 2011:** Türk Halkbilimi. Karahan Yayınları. Adana.
- ★ **ÖZDEMİR, Ahmet; 2007:** Bütün Yönleriyle Türk Halk Edebiyatı Bilgileri. Bordo Siyah. İstanbul.
- ★ **BORATAV, P., Naili (1988) 100 Soruda Türk Halk Edebiyatı.** Gerçek Yayınları. İstanbul.
- ★ **AÇA, Mustafa Edt. (2023) Halk Bilimi El Kitabı.** Nobel Akademik.

İsmail KARAKUŞ
karakus@ankara.edu.tr

